

Η 3^η Συνάντηση της μόνιμης Υποομάδας LEADER/CLLD πραγματοποιήθηκε στις Βρυξέλλες στις 16 Φεβρουαρίου 2016. Οι στόχοι της συνάντησης ήταν τρεις:

1. Να ενημερωθούν τα μέλη για την πορεία προγραμματισμού και υλοποίησης του LEADER καθώς και των δράσεων συνεργασίας σε όλα τα κράτη μέλη
2. Να παρουσιαστούν πρόσφατες ενέργειες και πρωτοβουλίες που έγιναν με στόχο τη βελτίωση υλοποίησης του LEADER/CLLD, τον εντοπισμό της επιτυχίας και τη συμμετοχή των εμπλεκομένων μερών
3. Να διευκολυνθεί η ανταλλαγή θεμάτων κλειδιών που σχετίζονται με την εφαρμογή του LEADER/CLLD.

Από την Υπηρεσία συμμετείχαν οι εκπρόσωποι της Υποομάδας LEADER/CLLD, η Γαβριέλα Μιχαήλ από τη Μονάδα Ε΄ της Ειδικής Υπηρεσίας Διαχείρισης του ΠΑΑ 2014-2020 και ο Γεώργιος Κατσούπης από τη Μονάδα Β6 της Ειδικής Υπηρεσίας Εφαρμογής του ΠΑΑ.

Ο Langemeyer Matthias από τη DG Agri παρουσίασε τους ανωτέρω στόχους και καλωσόρισε τα μέλη της Υποομάδας τονίζοντας την αναγκαιότητα εκπροσώπησης από όλα τα κράτη μέλη και αντίστοιχα των Ομάδων Τοπικής Δράσης (ΟΤΔ).

Στη συνέχεια ο Paul Soto από το ENRD Contact Point συνέδεσε την ημερήσια διάταξη και τη λογική με την οποία σχεδιάστηκε σε σχέση με τα γενικά θέματα με τα οποία ασχολείται η Υποομάδα τα οποία υπενθύμισε στους συμμετέχοντες:

1. Προσέγγιση της πολυταμειακότητας (σε τι ωφελεί η πολυταμειακή προσέγγιση, αγροτική-αστική συνεργασία, ένταξη των ταμείων στο επίπεδο της στρατηγικής και των έργων)
2. Συστήματα υλοποίησης, (απλοποίηση, έργα-ομπρέλα, ρόλοι ΔΑ, ΑΠ, ΟΤΔ)
3. Συμβουλευτική ικανότητα των ΟΤΔ (συμπεριλαμβανομένης της προετοιμασίας για την στρατηγική της τοπικής ανάπτυξης)
4. Πώς να υποστηρίξουμε αποτελεσματικά τις διακρατικές συνεργασίες
5. Μέτρηση της επιτυχίας του LEADER/CLLD (μέθοδοι παρακολούθησης και αξιολόγησης, αυτό-αξιολόγηση)
6. LEADER/CLLD ως εργαλείο επίτευξης των στόχων των τοπικών στρατηγικών και κατ' επέκταση των προτεραιοτήτων του ΠΑΑ
7. LEADER/CLLD και καινοτομία
8. ΟΤΔ ως επικοινωνητές

Από τα 8 θέματα/προτεραιότητες που είχαν τεθεί στην πρώτη συνάντηση της Υποομάδας γίνεται επιλογή από αυτά που προτάθηκαν κατά τη προηγούμενη συνάντηση.

Τονίστηκε ότι το Ευρωπαϊκό Δίκτυο Αγροτικής Ανάπτυξης είναι μοναδικό καθώς δεν υπάρχουν άλλα τέτοιου είδους δίκτυα από τα υπόλοιπα Ταμεία. Μέσω της Υποομάδας δίνεται η δυνατότητα για εμπάθυνση, απλοποίηση και βελτίωση της υλοποίησης του LEADER/CLLD καθώς και για προώθηση της καινοτομίας.

Ως προς τον πρώτο στόχο της συνάντησης η Christine Falter από τη DG Agri παρουσίασε την πορεία προγραμματισμού και εφαρμογής του LEADER/CLLD στην Ευρώπη γενικά, αλλά και ειδικότερα των συνεργασιών. Συνοπτικά:

- Σε όλα τα κράτη μέλη το Μέτρο 19 στοχεύει στη περιοχή εστίασης 6B (προώθηση της τοπικής ανάπτυξης στις αγροτικές περιοχές) του ΠΑΑ εκτός από την Αγγλία που στοχεύει

στην 6A (διευκόλυνση της διαφοροποίησης, της δημιουργίας και της ανάπτυξης μικρών επιχειρήσεων και της δημιουργίας θέσεων εργασίας).

- Αναμενόμενος συνολικός αριθμός ΟΤΔ: 2.513
- Δημόσια δαπάνη (Μέτρου 19): € 9,7 δις
- Αναμενόμενες θέσεις εργασίας που δημιουργούνται: 44.400
- Έμφαση δίνεται στο Υπομέτρο 19.3 που αφορά στις συνεργασίες και το ποσοστό επί του συνολικού προϋπολογισμού του Μέτρου 19 που είναι ενδεικτικό για το ποιες χώρες προωθούν τις συνεργασίες, όπως η Γερμανία στην οποία το ποσοστό αυτό είναι 75,5% και η Ιταλία που είναι 65,2%.
- Οι αρμοδιότητες των ΟΤΔ σε γενικές γραμμές σε όλα τα κράτη μέλη είναι κοινές. Ωστόσο υπάρχουν διαφορές στις αρμοδιότητες των Διαχειριστικών Αρχών (ΔΑ) σε σχέση με αυτές των Αρχών Πληρωμής (ΑΠ). Ενδεικτικά στο Ηνωμένο Βασίλειο, τη Λετονία και τη Τσεχία η ΑΠ έχει την αρμοδιότητα της έγκρισης των έργων, επίσης η ΑΠ στο Ηνωμένο Βασίλειο και την Ουγγαρία διενεργεί την πρόσκληση εκδήλωσης ενδιαφέροντος για τις ΟΤΔ.

Ο δεύτερος στόχος της συνάντησης καλύφθηκε από παρουσιάσεις που αφορούσαν στην ανάδειξη παραδειγμάτων, μεθόδων και πρακτικών βελτίωσης υλοποίησης του LEADER/CLLD από τη πλευρά του ENRD, των ΕΑΔ και των ΔΑ.

Η Edina Ocsko από το ENRD ανέφερε ότι είχε σταλεί ερωτηματολόγιο σε όλα τα ΕΑΔ με ερωτήσεις πάνω στο θέμα της συμβολής τους στη βελτίωση υλοποίησης του LEADER/CLLD στο οποίο ανταποκρίθηκαν τα 26 από τα 32 ΕΑΔ. Στη προηγούμενη συνάντηση της Υποομάδας που πραγματοποιήθηκε στο Μιλάνο παρουσιάστηκαν τα πρώτα αποτελέσματα και εκδόθηκε ένα προσχέδιο έκθεσης (https://enrd.ec.europa.eu/sites/enrd/files/nrn3_nrn-support_leader.pdf). Προκειμένου να επικαιροποιηθεί από τα ΕΑΔ, το ENRD επανήλθε για διορθώσεις και αναμένεται η τελική έκθεση να αναρτηθεί στην ιστοσελίδα του ENRD (<https://enrd.ec.europa.eu/en/networking/nrn-mapping-reports>). Ο κύριος σκοπός αυτής της έκθεσης είναι να διαδοθούν πρακτικές και μέθοδοι που μπορούν να συμβάλλουν στη βελτίωση υλοποίησης του LEADER/CLLD ώστε να τις εφαρμόζουν ακόμα περισσότερα κράτη μέλη.

Παρουσιάστηκαν ως σημαντικές πρακτικές για τη βελτίωση υλοποίησης του LEADER/CLLD:

Α) τα ΕΑΔ να δικτυώνουν φορείς προερχόμενους από διαφορετικά διοικητικά επίπεδα και διαφορετικές πολιτικές (πχ. ΔΑ, ΑΠ, ΟΤΔ) μέσω LEADER Events, ομάδων συντονισμού (σε περιπτώσεις πολυταμειακότητας), θεματικών ομάδων εργασίας, δημιουργίας πλατφόρμας ανταλλαγής ιδεών κ.α.

Β) Η αύξηση συμβουλευτικής ικανότητας των ΟΤΔ ως προτεραιότητα των Δικτύων μπορεί να είναι σε θέματα όπως το σχεδιασμό της τοπική στρατηγικής, κρατικές ενισχύσεις και δημόσιες συμβάσεις, αξιολόγηση και αυτοαξιολόγηση, συνεργασίες, βραχείες αλυσίδες τροφίμων, μέθοδοι συμμετοχικών διαδικασιών, καινοτομία κ.α.

Σε αυτό το σημείο παρουσιάστηκε παράδειγμα βελτίωσης της οργάνωσης των ΟΤΔ πριν την υποβολή των τοπικών τους προγραμμάτων από τον Alexander Spriet της Μονάδα Υποστήριξης Δικτύου της Φλάνδρας Βελγίου.

Η ΜΥΔ της Φλάνδρας διοργάνωσε ένα άτυπο δίκτυο με όλες τις ΟΤΔ και συντόνιζε τις συναντήσεις που απαιτούνταν, προσκαλώντας ανάλογα με τα θέματα τους κατάλληλους ανθρώπους (ειδικούς στα θέματα της τοπικής στρατηγικής των ΟΤΔ, στελέχη από τη ΔΑ, στελέχη των ΟΤΔ και στελέχη της ΜΥΔ). Η όλη διαδικασία ονομάστηκε «Learning Networks».

Γ) η υποστήριξη για τις συνεργασίες μέσω συλλογής και διάχυσης ιδεών συνεργασίας, δημιουργία on line εργαλείων για την αναζήτηση εταίρων, επισκέψεις πεδίου και εκδηλώσεις με θέμα τις συνεργασίες, έκδοση οδηγιών και τεχνική υποστήριξη.

Στην ιστοσελίδα του ENRD, στο LEADER toolkit, (<https://enrd.ec.europa.eu/en/leader/leader-toolkit>) υπάρχει αναρτημένη σημαντική πληροφόρηση. Άλλα δυναμικά εργαλεία είναι η LAG database που αποτελεί μία βάση δεδομένων με τα απαραίτητα στοιχεία για τη διευκόλυνση της επικοινωνίας μεταξύ όλων των ΟΤΔ των κρατών μελών και προτάθηκε από το ENRD σε κάθε ΜΥΔ να υπάρχει ένα συγκεκριμένο άτομο που θα ασχολείται με την επικαιροποίηση των στοιχείων των ΟΤΔ της χώρας του. Θα δημιουργηθούν και άλλα δυναμικά εργαλεία στην ιστοσελίδα του ENRD, όπως το LEADER FAQs με συχνές ερωτήσεις και απαντήσεις για θέματα LEADER και το εργαλείο εύρεσης εταίρων για τις συνεργασίες μέσω του οποίου μια ΟΤΔ θα μπορεί να αναζητήσει άλλες ΟΤΔ/εταίρους προκειμένου να προχωρήσουν σε συνεργασία.

Ο τρίτος στόχος της συνάντησης καλύφθηκε με παρουσιάσεις που αφορούσαν στην ανάδειξη μεθόδων απλοποίησης των διαδικασιών υλοποίησης του, στην αξιολόγηση και στην προώθηση της καινοτομίας στο LEADER.

Ο Gregorio Davilla Diaz από τη DG Agri παρουσίασε μεθόδους της απλοποίησης κόστους. Τα οφέλη της χρήσης απλοποίησης κόστους είναι η μείωση του διοικητικού βάρους και η μείωση του ποσοστού σφάλματος και λαθών. Τρεις είναι οι μορφές απλοποίησης κόστους σύμφωνα με το άρθρο 67 του Καν. 1303/2013:

- τυποποιημένες κλίμακες κόστους κατά μονάδα
- κατ' αποκοπήν ποσών που δεν υπερβαίνουν τις 100 000 EUR δημόσιας συμμετοχής
- κατ' αποκοπήν χρηματοδότησης που καθορίζεται με την εφαρμογή ενός ποσοστού σε μια ή περισσότερες προκαθορισμένες κατηγορίες δαπανών.

Στην περίπτωση της προπαρασκευαστικής φάσης και των λειτουργικών δαπανών των ΟΤΔ θα ήταν πολύ αποτελεσματική η χρήση απλοποίησης κόστους. Προκειμένου να εφαρμοστούν στην υλοποίηση του LEADER ή άλλων μέτρων μέθοδοι απλοποίησης κόστους θα πρέπει να έχει προβλεφθεί σχετική μελέτη και να εγκριθεί μέσω του ΠΑΑ. Συγκεκριμένα θα πρέπει να υπάρχει ρητή αναφορά στις επιλέξιμες δαπάνες των μέτρων, στα ισχύοντα ποσά και ποσοστά στήριξης και στη μεθοδολογία για τον υπολογισμό του ποσού ή του ποσοστού στήριξης καθώς και σε άλλα σημεία του ΠΑΑ (κεφάλαιο 15.5 και κεφάλαιο 18.2 όπου δηλώνονται οι μελέτες για την ορθότητα και η ακρίβεια των υπολογισμών των συνήθων δαπανών, των πρόσθετων δαπανών και του διαφυγόντος εισοδήματος).

Στη συνέχεια παρουσιάστηκε παράδειγμα από τη ΔΑ Γερμανίας για χρήση της μεθόδου «έργα ομπρέλες» στο LEADER. Οι ΟΤΔ είχαν πολύ μικρά έργα και αυτό σήμαινε περισσότερο διοικητικό βάρος για τη ΔΑ. Η ΔΑ εγκρίνοντας ένα έργο ομπρέλα ταυτόχρονα εγκρίνει μία σειρά από υποέργα των οποίων δικαιούχος είναι η ΟΤΔ (στη χώρα μας αυτή η διαδικασία έχει εφαρμοστεί και στο LEADER+ και στον Άξονα 4). Γίνεται πάντα διοικητικός έλεγχος σύμφωνα με τα άρθρα 48 & 49 του Καν. 809/2013. Η Πολωνική ΔΑ εφάρμοσε επίσης τη μέθοδο των «έργων ομπρέλα». Τη διαδικασία την παρομοιάζει με αυτή των δημοσίων συμβάσεων.

Στη συνέχεια η Edina Ocsko υπενθύμισε το εργαστήριο που διοργανώνει το ENRD, στις 17/3 στις Βρυξέλλες, με στόχο να συζητηθούν οι ευκαιρίες που δίνονται μέσω του ΠΑΑ για δράσεις που στοχεύουν στην κοινωνική ένταξη, να αναδειχθούν οι καλές πρακτικές από ΕΑΔ, ΔΑ και ΟΤΔ, και παρότρυνε τους συμμετέχοντες να δηλώσουν συμμετοχή.

Για τις ανωτέρω δράσεις παρουσιάστηκε παράδειγμα ΟΤΔ της Σουηδίας από τη Charlotta Heimersson η οποία εκπροσώπησε το Σουηδικό Αγροτικό Δίκτυο. Ο αριθμός των προσφύγων στη Σουηδία ξεπερνούσε τον τοπικό πληθυσμό στις αγροτικές περιοχές. Το LEADER μέσω της τοπικής στρατηγικής μπορεί να ενσωματώσει τον πληθυσμό στις αγροτικές περιοχές από τη στιγμή που η πλειοψηφία των μόνιμων κατοίκων προτιμούν τις αστικές, ο πληθυσμός στα χωριά γερνάει και οι περιοχές έχουν ανάγκη από νέο κόσμο. Προκειμένου να πετύχει το εγχείρημα απαιτήθηκε η εμπλοκή της τοπικής κοινότητας, ΜΚΟ, επιχειρήσεων, ΟΤΔ, σχολείων, κέντρων υγείας κλπ. Οι ενέργειες των εμπλεκόμενων ήταν εντυπωσιακές. Παρείχαν εθελοντική εργασία προκειμένου να βοηθήσουν τους πρόσφυγες σε καθημερινές ανάγκες όπως βοήθεια στην επικοινωνία με τις

τοπικές αρχές, εύρεση στέγης, συλλογή ειδών ρουχισμού, εκπαίδευση σε θέματα που αφορούν τον τόπο και γενικότερα την εξοικείωση με το περιβάλλον κ.α.

Από τη πλευρά του Δικτύου της Σουηδίας συστήθηκε Ομάδα Εργασίας με θέμα την κοινωνική ένταξη των προσφύγων η οποία κατάρτισε σχετικό Σχέδιο Δράσης. Μερικές από τις δράσεις της Ομάδας ήταν ο καθορισμός των περιοχών που έχουν δυνατότητες ένταξης προσφύγων, δημιουργία εγχειρίδιων, διεξαγωγή σεμιναρίων, δοκιμάστηκαν μοντέλα απογραφής στέγασης, πραγματοποιήθηκαν συναντήσεις για τη λήψη αποφάσεων κ.α. Από τη πλευρά των ΟΤΔ είχε προβλεφθεί η κοινωνική ένταξη στη τοπική τους στρατηγική πριν τη προσφυγική κρίση και είχε καταρτιστεί έγκαιρα μελέτη σκοπιμότητας.

Ακολούθησε παρουσίαση από το Evaluation Helpdesk για τη Θεματική Ομάδα Εργασίας που αφορά στην αξιολόγηση του LEADER/CLLD. Όπως αξιολογούνται όλες οι παρεμβάσεις που υποστηρίζονται από την πολιτική της ΕΕ έτσι και το LEADER/CLLD πρέπει να αξιολογείται. Με την αξιολόγηση πετυχαίνεται:

- Αύξηση της μετρησιμότητας της διαφάνειας
- Αποδεικνύονται τα επιτεύγματα ως προς τους στόχους σε ευρωπαϊκό, εθνικό και τοπικό επίπεδο
- Εκτιμούνται η αποτελεσματικότητα, η αποδοτικότητα, τα αποτελέσματα και οι επιπτώσεις
- Μαθαίνουμε πώς να σχεδιάζουμε και εφαρμόζουμε το LEADER/CLLD καλύτερα.

Με βάση τις κανονιστικές απαιτήσεις (Καν. 808/2014, 1303/2013, 1305/2013 Άρθρο 71) οι ΔΑ θα πρέπει να έχουν προβλέψει στο σχέδιο αξιολόγησης θέματα και δράσεις που συνδέονται με τη συμβολή της στρατηγικής του LEADER/CLLD καθώς και την παροχή υποστήριξης για την αξιολόγηση σε επίπεδο ΟΤΔ. Οι ΟΤΔ να καθορίσουν ειδικά ερωτήματα αξιολόγησης και δείκτες και να παρέχουν όλη την πληροφόρηση που απαιτείται για την παρακολούθηση και αξιολόγηση του προγράμματος, ιδίως σε σχέση με την επίτευξη καθορισμένων στόχων και προτεραιοτήτων.

Στόχοι της Θεματικής Ομάδας Αξιολόγησης LEADER/CLLD είναι να συμπληρωθούν το κοινό πλαίσιο παρακολούθησης και αξιολόγησης και οι υπάρχουσες οδηγίες αλλά και να παραχθούν νέες οδηγίες και πληροφορίες για την αποτελεσματικότερη αξιολόγηση του LEADER/CLLD.

Η σύνθεση της ΘΟΕ περιλαμβάνει εκπροσώπους από: τη μόνιμη ομάδα του Evaluation Helpdesk, μέλη από τη βασική ομάδα, θεματικούς εμπειρογνώμονες, την Επιτροπή, συμπεριλαμβανομένων του ENRD CP και του EIP-AGRI Service Point.

Στη διάρκεια της παρουσίασης μοιράστηκε ερωτηματολόγιο στους συμμετέχοντες για να προτείνουν θέματα/ερωτήματα που νομίζουν ότι χρήζουν αξιολόγησης στο LEADER/CLLD, για τις κυριότερες προκλήσεις που προκύπτουν κατά την αξιολόγηση και την αντιμετώπισή τους μέσω σχετικών οδηγιών.

Το τελευταίο θέμα της συνάντησης αφορούσε στην προώθηση της καινοτομίας στο LEADER/CLLD. Το LEADER ούτως ή άλλως θεωρείται καινοτόμο μόνο και μόνο από τον τρόπο εφαρμογής του (bottom-up προσέγγιση). Η προστιθέμενη αξία του LEADER έγκειται και στο ότι δίνεται η δυνατότητα στις ΟΤΔ να παρέχουν καινοτόμες δράσεις μέσω της τοπικής στρατηγικής σε σχέση με άλλα προγράμματα, αλλά αυτό θα πρέπει να αποδεικνύεται. Ωστόσο η κρίση και η «επικρατούσα τάση» δεν βοηθούν στην προώθηση της καινοτομίας.

Παρουσιάστηκαν δύο παραδείγματα καινοτομίας στο LEADER από ΟΤΔ της Ισπανίας και της Φινλανδίας.

Ισπανική ΟΤΔ εφάρμοσε μια διαφορετική μεθοδολογία στο LEADER που την ονόμασαν SMART LEADER. Στόχος τους ήταν να προωθήσουν τη βασιζόμενη στη γνώση καινοτομία μέσω των πρακτικών της RIS3 (Research & Innovation Strategies for Smart Specialization). Τα χαρακτηριστικά της λογικής αυτής είναι:

- Ο καθορισμός και η επιλογή στοιχείων διαφοροποίησης που προωθούν τη χωρική ανταγωνιστικότητα στη διεθνή αγορά,
- Η ανάπτυξη ανάμεσα στους εμπλεκόμενους ενός κοινού οράματος έξυπνης εξειδίκευσης των στοιχείων διαφοροποίησης μέσω εφαρμοσμένης έρευνας και καινοτομίας

Παράδειγμα εφαρμογής αυτής της μεθόδου ήταν η δημιουργία σχολής για κτηνοτρόφους και συγκεκριμένα για τους βοσκούς καθώς διαπιστώθηκε σε μια συγκεκριμένη περιοχή της Ισπανίας ότι κατά την περίοδο μεγάλης ζήτησης σε γάλα η παραγωγή δεν επαρκούσε. Το πρόβλημα εστιάστηκε στην ελλιπή γνώση των βοσκών και σε ανάγκη για νέες πρακτικές πιο αποτελεσματικές. Είναι σημαντικό ότι αυτή η ανάγκη δεν προήλθε από τις μεγάλες βιομηχανίες αλλά από το ίδιο το πεδίο (από κάτω προς τα πάνω). Το έργο είναι σε εξέλιξη με συμμετοχή σημαντικών τοπικών φορέων και εκπαιδευτικών ιδρυμάτων και με ανταπόκριση από το νέο κόσμο που θέλει να εκπαιδευτεί σε αυτό το τομέα ώστε να γίνουν πιο ανταγωνιστικοί στην αγορά (σχετικό βίντεο στο https://www.youtube.com/watch?v=nRgJqO_3IU8&index=52&list=PL20DD755E804D9CDD).

Η Φινλανδία οργάνωσε τα λεγόμενα 48άωρα “innovation camps” στις περιφέρειες με στόχο να προκύψουν νέες ιδέες/έργα προς υλοποίηση που θα στοχεύουν στην ανάπτυξη των αγροτικών περιοχών. Η ΜΥΔ της Φινλανδίας οργάνωσε τα innovation camps σε εθνικό και περιφερειακό επίπεδο μέσω ανοιχτής πρόσκλησης για συμμετοχή από την οποία επιλέχθηκαν 10 περιοχές. Η θεματολογία των camps έπρεπε να συνδέεται με τη τοπική στρατηγική των ΟΤΔ ή με τους στόχους των περιφερειακών ΠΑΑ. Οι ΟΤΔ είχαν κεντρικό ρόλο στην οργάνωση αυτών των camps. Ο προϋπολογισμός ήταν περίπου 30.000 ευρώ ανά camp, η διάρκειά τους ήταν τρεις μέρες και οι συμμετέχοντες οργανώνονταν σε θεματικές ομάδες των 6-8 ατόμων. Σε επίπεδο ΟΤΔ προσδιορίζονταν οι τοπικές ανάγκες, τα θέματα για συζήτηση, επιστρατεύθηκαν οι κατάλληλοι συμμετέχοντες, έγινε διαφήμιση στα τοπικά μέσα ενημέρωσης ενώ σε επίπεδο ΜΥΔ, εκτός του ότι χρηματοδότησε τα camps, ανέλαβε την οργάνωση των ομάδων και τις συμμετοχικές διαδικασίες. Από τα camps προέκυψαν 23 καινοτόμες ιδέες και 14 από αυτές με κάποιο τρόπο εφαρμόστηκαν σύμφωνα με σχετικό ερωτηματολόγιο που απευθύνθηκε στους συμμετέχοντες και βρίσκεται σε εξέλιξη (οι 7 από τις 14 εξελίχθηκαν σε κανονικά έργα).

Η συνάντηση έκλεισε με την ανακοίνωση των προγραμματισμένων συναντήσεων της οργανωτικής δομής του ENRD. Η επόμενη συνάντηση της Υποομάδας CLLD/LEADER έχει προγραμματιστεί για τον Σεπτέμβριο του 2016.

Οι παρουσιάσεις έχουν αναρτηθεί στην ιστοσελίδα του ENRD <https://enrd.ec.europa.eu/en/en-rd-events-and-meetings/LeaderCLLD-sub-group-3rd-meeting-20160216>

Η συμμετέχουσα,
Γαβριέλα Μιχαήλ